

Veneti - naši davni predniki?

Ko grčava palica križev in težav, ki se postavljajo v dosledni natančnosti časa in razmer, pobeza mravljišče in zmoti naše prerivanje, se nas loteva nepremagljiva želja po tem, da znova odkrivamo tisto, kar bi nadomestilo naše razsute krhkosti. Nekatere mravlje zidajo v ozkem obzorju med svojima plašnicama v cilju lastne udobnosti, druge sedajo na ruševine z nemočno psovko in narekanjem čez svoje in sosedove težave, tretje grižejo palico, ki so si jo z vablivo razsežnostjo svojega bivališča same priklicale, četrte, ki jih graditeljski zanos ne bremeni, ki se ne zavedajo ali niso žrtve povzročene škode, ki za palico vedo, a tega ne priznavajo, četrte torej skrivajo glavo v odrešujoči pesek, v katerem je bolj ali manj globoko pokopana naša preteklost mravelj velikank, ki so jim bile palice zobotrebci.

Tako se v našem malem svetu, ki ga ogrožajo zamrznitve odnosov in vrednot, uveljavlja življenjska filozofija nojeve skrivalnice. Zgodovina, kar tepi nas, saj smo majhni! "... toda gosti!" pripominja znani glas iz zamejstva.

Dvigajo se ti posamezni glasovi v ostrini, ki jo je v elegantnih krivuljah nekoč že ponazoril Izidor Cankar.

Čemu te dolgovezne misli o sicer zanimivi knjižici, ki je deseta številka revije GLAS KOROTANA z enotno vsebino z naslovom VENETI, NAŠI DAVNI PREDNIKI? – vprašanje, ki ni več vprašanje za avtorja, Tolminca dr. Jožka Šavlija. Šavli s pomočjo zavidljivega seznama obravnavanih vsebin še enkrat dokazuje našo slavno preteklost, ki se tako močno razlikuje od današnje sivi-ne.

Pokojni Franc Jeza je našo samozavest krepil z močno transfuzijo skandinavske krvi, Anton Berlot in Ivan Rebec nas zalivata z etruščanskim gnojilom, ki v svoji pozemski razkrojenosti še jamči naše zelenilo, Šavli pa s tem delom preganja naš strah, strnjen v besedah ljudske pesmi na pročelju koroških hiš:

... Ta hiša je moja
pa vendar moja ni
in kdor za mano pride,
jo tudi zapusti ...

Kdo pa je pri nas prvi rekel: "Ta hiša je moja?"

Po Šavliju so bili to Veneti, ki so pravzaprav Slovani,

toda ne tisti iz 6. stoletja, ki so s panjem na hrbtu prišli iz vzhodnih primitivnosti, Veneti torej po Šavliju potrjujejo naše lastniške pravice, saj je na pragu drugega tisočletja štirinajst stoletij premalo za "usucapio" (prilastitev) teh nekaj skalnih gomilic.

Tudi v svoji podli duši "nepismenega kritizerja" lahko berem in zaključujem, da je po Šavliju vse, kar se pri nas začinja s črko "v", pravzaprav sumljivo, seveda, čisto venetsko. Lastimo si torej imena krajev, dežel, področij, gora, hribov in drugih zemljepisnih rekvizitov od Indijskega do Atlantskega oceana. In zanimivo, da tega doslej še nihče ni ugotovil! Naj s tem dejstvom še enkrat potrdimo svojo ukoreninjenost v kulturi ali pa zatrapanost v spletke politične vsakdanjosti? Pa naj nas ta poskus ironije ne zavede na kriva pota resnic in neresnic o naši preteklosti. Šavlijeve trditve se delno opirajo na dejstva, sicer pa je zelo očitna nedoslednost in zaletavost nekaterih domnev, ob katerih mu ni bilo mogoče prikriti svojega zornega kota, ki je seveda obremenjen s čisto sodobnimi stiskami – in kdo naj mu to zameri?

Tudi v svoji podli duši "nepismenega kritizerja" lahko berem in zaključujem, da je po Šavliju vse, kar se pri nas začinja s črko "v", pravzaprav sumljivo, seveda, čisto venetsko. Lastimo si torej imena krajev, dežel, področij, gora, hribov in drugih zemljepisnih rekvizitov od Indijskega do Atlantskega oceana. In zanimivo, da tega doslej še nihče ni ugotovil! Naj s tem dejstvom še enkrat potrdimo svojo ukoreninjenost v kulturi ali pa zatrapanost v spletke politične vsakdanjosti? Pa naj nas ta poskus ironije ne zavede na kriva pota resnic in neresnic o naši preteklosti. Šavlijeve trditve se delno opirajo na dejstva, sicer pa je zelo očitna nedoslednost in zaletavost nekaterih domnev, ob katerih mu ni bilo mogoče prikriti svojega zornega kota, ki je seveda obremenjen s čisto sodobnimi stiskami – in kdo naj mu to zameri?

Od časov vaške situle do danes nas nedvomno bogatijo pričevanja o nekdanjem napredku in napredovanju, kar pa ima prav malo skupnega s Slovenci, z narodom. Ta pa z neko izvirno raso človeštva spet ni tako povezan, da bi o njem lahko trdili, da imajo vsi njegovi pripadniki kot bojevnik z Vač navzgor zavihan nosek. Med približno šestnajstimi rasami človeštva lahko brez posebnih težav izberemo vsaj šest "slovenskih" – od nordidov do dinari-

Veneti - naši davni predniki?

dov – pa naj si kdo upa oporekati celo tistemu nostalgijememu možicljju, ki je nekoč zajodlal po Štajerskem s svojim "wieder Deutsch!" In če je res, da se v šestem stoletju pri nas ni premaknil niti – list, je bridka resnica, da se v dvajsetem (tudi nedokumentirano) marsikaj premika. Marsikaj in marsikdo.

Morda bi naša publikacija nekdanje res potrjevala svojo verodostojnost, vsaj v glavnih obrisih, žal pa so se danes časi preseljevanja popolnoma uresničili in če je le res, da tega v šestem stoletju ni bilo, kot trdi Šavli, je danes zgodovina popolnoma "rehabilitirala" svoje krive preroke in nadomestila nekdanje pomanjkljivosti.

Slovani iz 6. stoletja so trčili ob staroselce Venete in prevzeli njihovo kulturo, Hrvati, Srbi in Makedonci trkajo ob nas, kdo ve, če kaj prevzamejo, morda se nam bo to le uresničilo, "ako Bog da i sreča junačka".

Zgodovinar Šavli se tega vprašanja ne loteva, čeprav čisto naivno trdi, da je treba poznati lastno preteklost – t.j., da je treba, da otroci poznajo svojega očeta.

Slovenci jih imamo veliko, pa si kljub temu ne zaslužiimo grdi vzdevkov. Nekaj več kot milijon nas je, milijon različnih v marsičem. Vsi zavedni "čutimo in slutimo" domovino. Kdor je ne, je nedvomno ne bo našel v nekdanjih epopejah. Naj jo rajši išče na ulicah slovenskih mest.

Ester Sferco

Spoštovano uredništvo,

kakor mnogi po Tržaškem sem tudi jaz pred kratkim dobil v poštnem nabiralniku brošuro v oranžni platnici VENETI, NAŠI DAVNI PREDNIKI?, zgodovinsko študijo, ki jo je napisal ekonomist dr. Jožko Šavli in izdal in založil Ivan Tomažič na Dunaju, natisnila pa tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu. Kolikor sem slišal, so mnenja o znanstveni vrednosti te publikacije deljena, saj gre za povsem nov pogled na slovensko prazgodovino. Po tej teoriji naj Slovenci ne bi bili prišli v 6. stoletju z Vzhoda, ampak naj bi bili avtohtoni. Bi Vaše uredništvo lahko izrazilo svoje stališče do tega vprašanja?

P.P., Trst

Že pred časom smo v tej rubriki beležili zanimiv pojav, da se na Slovenskem, posebno v zamejski periferiji, pojavljajo spisi z zgodovinsko-jezikovno tematiko, ki hočejo prodreti s kakšnim revolucionarnim pogledom, povsem v nasprotju z dosežki uradne akademske znanosti. Že takrat smo poudarili, da so nosilci takih senzacionalnih teorij redno nestrokovnjaki, se pravi ljudje, ki prihajajo iz povsem drugačnih področij in so zato brez ustrezne strokovne predpriprave. Prav tako smo poudarili, da gre za navdušence, ki jih resna znanost ne more jemati v poštev, in da zato gre za dejavnost, ki je kulturno neperspektivna.

Žal moramo isto oceno izreči tudi o publikaciji, o kateri nas sprašuje naš bralec P.P. Gre za ljubiteljski podvig, ki z vso svojo erudicijo more dati samo videz znanstvenosti. Da pa naša sodba ne bi bila videti rojena iz kakega drugega ozira kakor iz spoštovanja do resnice, bomo navedli mnenje dveh eminentnih predstavnikov znanosti, ki jo ta publikacija skuša tako samozvestno korigirati. Gre za mnenje vodilnega slovenskega prazgodovinarja dr. Staneta Gabrovca, ki je pravkar postal član Bavarske akademije znanosti, in Hrvata dr. Radoslava Katičiča, rednega profesorja na dunajski univerzi. Ne eden ne drugi ne more priznati Šavlijevi teoriji znanstvene veljave, kljub erudiciji, s katero jo skuša podpreti. Vemo tudi, da sta oba žal zaman skušala prepričati sicer zaslužnega narodnega delavca p. Ivana Tomažiča o neprimernosti objave tega dela. Nemška "Zusammenfassung" in angleški "Summary" na koncu brošure ne bosta dvignila ugleda slovenske znanosti med tujci.

Uredništvo Mladike